

RAPIV

REGIONAL AGENCY FOR ENTREPRENEURSHIP
AND INNOVATIONS-VARNA

www.rapiv.org

Климатичните промени – актуални европейски документи във връзка с адаптирането към тях.

**Европейските рамки „Климат и енергетика“
2020 и 2030.**

**Уязвими от климатичните промени зони и
сектори в Югоизточна Европа.**

инж. Лилия Калоянова

www.ngogrants.bg

Кръгла маса с ЦГ "Младежи", проект ClimAd, 30.10.2014 г., Варна

ПРОЕКТЪТ ClimAd - „АДАПТИРАНЕТО КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ – ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ ” СЕ ФИНАНСИРА В РАМКИТЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПОДКРЕПА НА НПО В БЪЛГАРИЯ ПО ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО 2009 – 2014 Г. ОТ СТРАНИТЕ ДОНОРИ ИСЛАНДИЯ, ЛИХТЕНЩАЙН И НОРВЕГИЯ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА.
2. РЕЕР ДОКЛАДИ
3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014 – 2020) И СЪПЪТСТВАЩИТЕ Я ДОКУМЕНТИ.
4. ЕВРОПЕЙСКИТЕ РАМКИ “КЛИМАТ И ЕНЕРГЕТИКА” 2020 И 2030.
5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

АДАПТАЦИЯ:

Справяне с климатичните промени чрез приемане на мерки за намаляване на отрицателните ефекти или използване на положителните ефекти за подходящо приспособяване.

ВИДОВЕ АДАПТАЦИЯ:

▪ **Автономна** - Ако са налице други благоприятни условия, автономно се адаптират **биоразнообразието, екосистемите, населението и икономическите агенти;**

▪ **Планирана;**

▪ **Несполучлива** – Измества въздействието на климатичните промени или увеличава проблема в друг район.

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

Обща цел на Бялата книга:

Да се подобри устойчивостта на ЕС за справяне с последиците от изменението на климата.

Специфични цели:

▪ Да осигури своевременно прилагане на мерки за адаптиране:

- **no regret** мерки - дават резултати в краткосрочен план и **НОСЯТ**

ползи при всички обстоятелства, независимо от несигурностите в предвижданията;

- **win-win** мерки, при които **всички страни са печеливши**, защото спомагат както за смекчаването, така и за адаптацията;

▪ Да установи работния план за действие на равнище ЕС в краткосрочен и средносрочен смисъл;

▪ Да гарантира началното изпълнение на набелязаните мерки и да се избегне несполучлива адаптация;

Съпътстващи документи:

- Адаптиране към изменението на климата: предизвикателство за европейското селско стопанство и селски райони;

- Изменението на климата и водите, бреговете и морските райони;

- Влиянието на климатичните промени върху хората, животните и растенията.

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

Поетапен подход:

Фаза 1 (2009-2012) полага основите за една цялостна стратегия на ЕС за адаптация и се фокусира върху **четири стълба** за действие:

1) изграждане на солидна база от знания относно въздействието и последиците от изменението на климата за ЕС - създаване до 2011 г. на Клирингов механизъм за подобряване на обмена на информация и за изграждането на Обща информационна система за околната среда, който да бъде свързан с други бази данни като:

- Европейската мрежа за морски наблюдения и данни (European Marine Observation and Data Network),
- Центъра за наблюдение на засушаванията (the Droughts Observatory),
- Европейската информационна система за горски пожари (the European Forest Fire Information System),
- EuroHeat (инструмент за вероятностна оценка на горещи климатични вълни)

www.climate-adapt.eea.europa.eu

2) интегриране на адаптацията в ключовите области на политиката на ЕС;

3) използване на комбинация от политически инструменти (пазарни инструменти, указания, публично-частни партньорства) за ефективна адаптация;

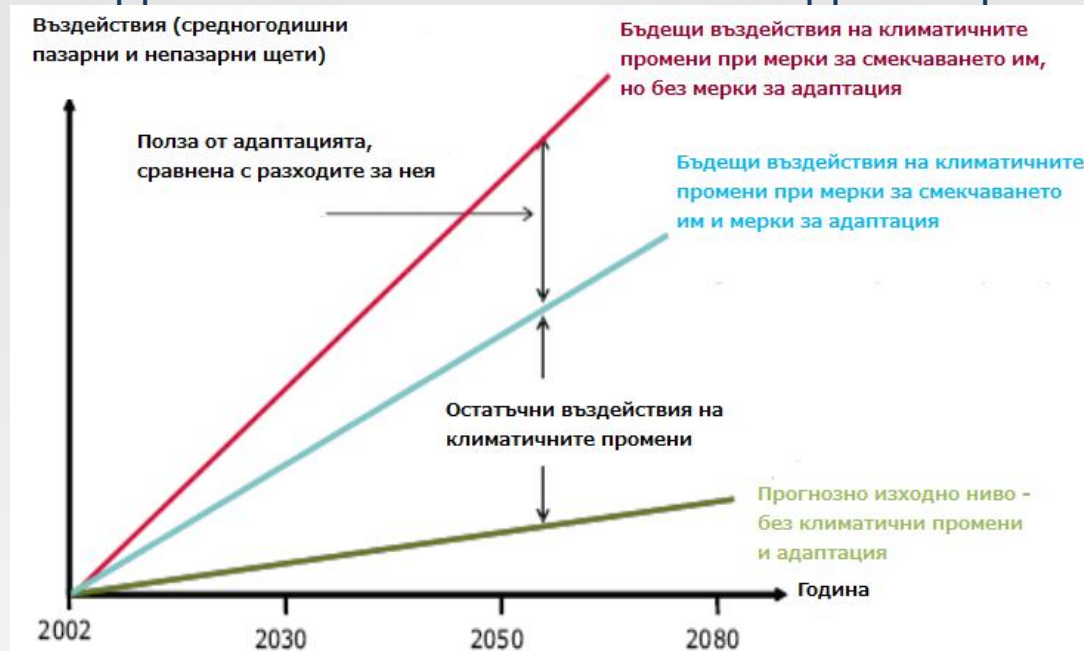
4) засилване на международното сътрудничество по отношение на адаптацията.

Фаза 2 започва през 2013 г. - прилагане на стратегията на ЕС.

1.БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

РАЗХОДИ И ПОЛЗИ ОТ МЕРКИТЕ ЗА АДАПТАЦИЯ:

(Източник: Бойд и Хънт, 2006, Изследване за доклада на Стърн)

- ❖ **Бездействието** спрямо ИК = 5% от световния БВП годишно, като акумулираните вреди може да наложат разходи в размер на 20% от глобалния БВП. **За Европа** то би струвало 250 млрд. € годишно до 2050 г.
- ❖ **Адаптация** = 1% от световния БВП;
- ❖ **+ ефект** от преминаване към нисковъглеродна икономика = 2,5 трилиона \$;
- ❖ към 2050 **оборотите на пазарите** на нисковъглеродни технологии биха възлизали на 500млрд. \$.

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

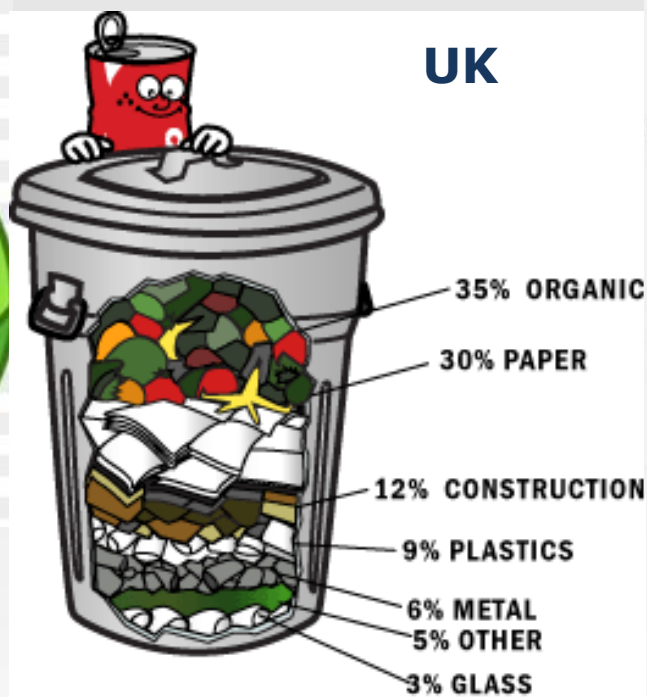
ВАРИАНТИ ЗА АДАПТАЦИЯ

- **"Сиви" инфраструктурни подходи** - физически интервенции или строителни мерки и инженерни услуги, които да направят сградите и инфраструктурата по-способни да издържат на екстремни събития.
- **"Зелени" структурни подходи** - повишаване устойчивостта на екосистемите и използването на услугите, предоставяни от екосистемите, за да се постигне по - голяма ефективност на разходите за адаптация.
- **"Меки" неструктурни подходи** - прилагането на политики и процедури, разпространение на информация и икономически стимули за намаляване или предотвратяване на уязвимостта при бедствия. Те изискват по-внимателно управление на човешките системи, които лежат в основата им.
- Мерките биват още: **изпреварващи** (финансиране на изследователска и развойна дейност), **защитни** (намаляват негативното влияние) и **опортюнистични** (стремят се да засилят и използват изгодните въздействия).

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

ТРИТЕ "R"

- Около 324 литра вода се използват за производство на 1 кг хартия.
- 40% от отпадъците на Земята са хартия.
- Производството на 9000 листа хартия води до унищожаването на едно дърво.
- Ако се рециклира $\frac{1}{2}$ от произведената в света хартия, ще бъдат спасени близо 80 млн. дка гори.

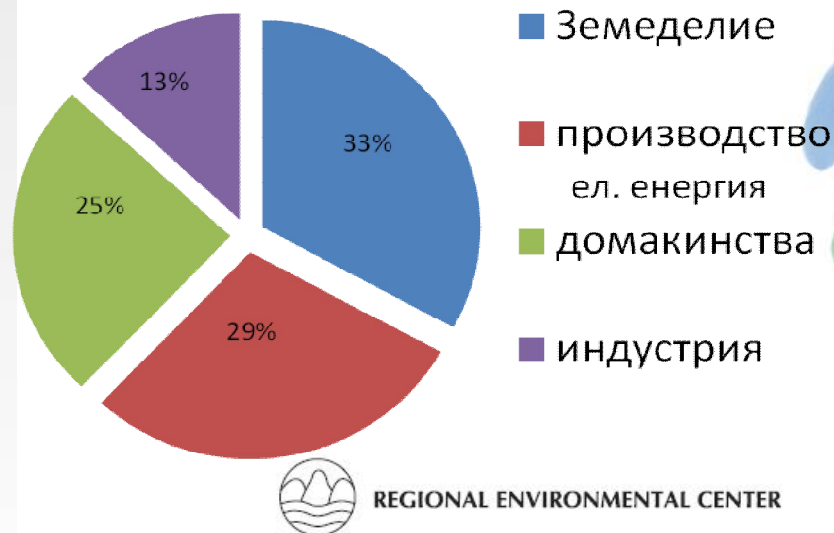
<http://www.recycling-guide.org.uk/>

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

Използвана вода в Европа според ЕАОС

Създаден от Регионалния екологичен център за Централна и Източна Европа в сътрудничество с експерти от България и Унгария и с финансовата подкрепа на Програмата за малки проекти на Глобалния екологичен фонд (ГЕФ). Пакетът е предназначен за нуждите на българските училища и се разпространява безплатно.

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

Видове мерки за адаптация

- избягване на развитие и изграждане на инфраструктура в райони с висока степен на риск (напр. наводняеми територии, недостиг на вода) при населване или преселване;
- проектиране на инфраструктури и сгради, които минимизират потреблението на енергия и вода, и подобряват капацитета за задържане и охлаждане на вода в градските зони;
- управление на наводнени и крайбрежни зони, което включва създаване или модернизирание на наводняеми територии или солени блата, които увеличават капацитета за управление на наводненията и на морските равнища и подкрепят целите за опазване на биоразнообразието и местообитанията;

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

РАМКА С 5 ОСИ

1. Здравеопазване и социални политики

Здравната стратегия на 2008-2013 на ЕС – предвижда приемане на адаптационни мерки

2. Селско и горско стопанство

Обща селскостопанска политика (САР) на ЕК - адаптационните мерки да се интегрират в трите направления на развитие на селските райони за подобряване на: **конкурентоспособността, околната среда, качеството на живот.**

Стратегия за горите на ЕС – да бъде актуализирана във връзка с изменението на климата.

3. Биоразнообразие, екосистеми и води

По-добро прилагане на **Директивите на ЕС за наводненията, местообитанията, Натура.**

4. Крайбрежни и морски райони

Прилагане на **Европейската морска стратегия, Европейска стратегия за рибарството** - развитие на по-последователна и интегрирана политика за планиране и управление.

5. Производствените системи и инфраструктура

По-стратегически и дългосрочен подход за пространствено планиране и подобряване на издръжливостта на инфраструктурата.

1. БЯЛАТА КНИГА НА ЕК.

Адаптиране към изменението на климата: към европейска рамка за действие (април 2009)

Подобряване на издръжливостта в обхвата на политиките за здравеопазване и социални грижи :

- До 2011 г. да бъдат разработени указания и механизми за надзор на въздействията на климатичните промени (ВКП) върху здравето
- Да се засилят съществуващите системи за надзор и контрол на болестите по животните
- Да се оценят ВКП на политиките за адаптация върху заетостта и благосъстоянието на уязвими обществени групи

Подобряване на издръжливостта на биоразнообразието, екосистемите и водите

- Да се разработят до края на 2009 г. указания и набор от инструменти (за упътване и обмен на най-добри практики), с които да се осигури цялостно съобразяване с изменението на климата на Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)
- Да се оцени необходимостта от допълнителни мерки за подобряване на ефективността на използването на водата в селското стопанство, домакинствата и сградите
- Да се проучи потенциалът за политики и мерки, с които да се подобри капацитетът на екосистемите в Европа да акумулират вода
- Да се подготвят до 2010 г. проектоуказания за противодействие на ВКП върху обектите по Натура 2000

2. PEER ДОКЛАДИ

Partnership for European Environmental Research

PEER ДОКЛАД 1 (2009)

Европа се адаптира към изменението на климата: Сравняване на националните стратегии за адаптиране (NAS)

Прави преглед на текущи стратегии и дава предложения за следващи стъпки като идентифицира пропуски в приоритетни знания.

Основни пресечни измерения на NAS :

- Двигатели на политиките за адаптиране;
- Мотивиращи и улесняващи фактори ;
- Взаимодействие между науката и политиките;
- Комуникация и повишаване на осведомеността;
- Интегриране на политиките;
- Многостепенно управление;
- Изпълнение и оценка.

2. PEER ДОКЛАДИ

Partnership for European Environmental Research

PEER ДОКЛАД 1 (2009)

Европа се адаптира към изменението на климата: Сравняване на националните стратегии за адаптиране (NAS)

SWOT АНАЛИЗ НА НАЦИОНАЛНИТЕ АДАПТАЦИОННИ СТРАТЕГИИ В ЕС

	Допринасят значително за постигане целите на НАС	Възпрепятстват постигането на целите на НАС
Исторически условия и институционално развитие на НАС	<ul style="list-style-type: none">• Целенасочено изследване на адаптацията• Планиране за изпълнението и финансирането• Координация между секторите и административните нива <p>СИЛНИ СТРАНИ</p>	<ul style="list-style-type: none">• Липсва на координация между секторите• Не се привличат заинтересованите• Неясни отговорности между административните нива• Липса на специализирани познания• Колебания в науката <p>СЛАБИ СТРАНИ</p>
Настоящи и бъдещи условия и развитие, външни на НАС	<ul style="list-style-type: none">• Развитие и износ на познание• Разпространение на политиката за интеграция и многостепенно управление извън политиките за климата <p>ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<ul style="list-style-type: none">• Конфликти между различните нива• Конфликти между секторите• Липса или недостатъчни ресурси• Липса на обществена подкрепа• Глобални влияния <p>ЗАПЛАХИ</p>

2. PEER ДОКЛАДИ

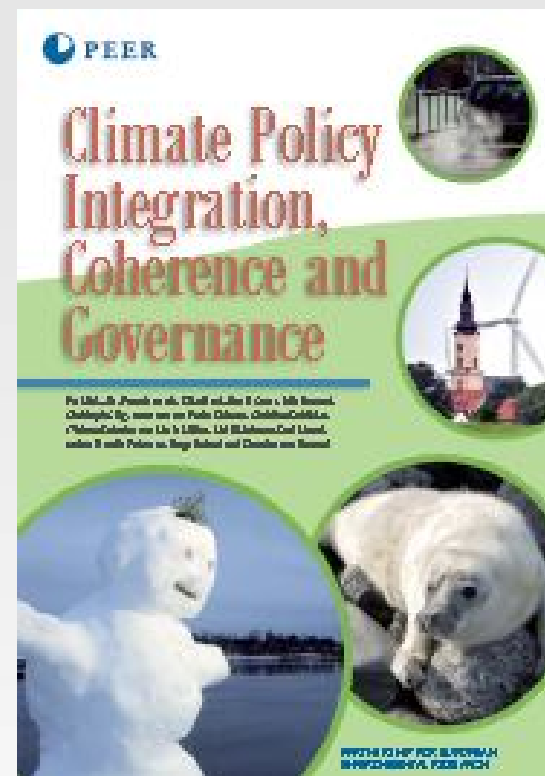
Partnership for European Environmental Research

PEER ДОКЛАД 2 (2009)

Интегриране на политиките по климата, съгласуваност и управление

Цели на изследването:

- Да оцени степента на интеграция на политиката за климата в шест различни страни (Дания, Финландия, Германия, Холандия, Испания, Обединеното кралство) **на национално и местно равнище**, както и в ключови сектори (енергия, транспорт, териториално планиране, образование и т.н.)
- Да определи ключовите проблеми на съгласуваност между политиките за климата и други политики на различни нива.
- Да предложи средства - институции, процеси или мерки - за подобряване на интеграцията на политиките по климата и подобряване на съгласуваността им в контекста на многостепенното управление.

2. PEER ДОКЛАДИ

Partnership for European Environmental Research

ФРЕНСКА НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА АДАПТАЦИЯ
(SNACC, 2007)

Основни приоритети и цели:

- обществената сигурност и здраве;
- социални аспекти - неравенството по отношение на справяне с рисковете;
- ограничаване на разходите свързани с климатичните промени и извличане на ползи от тях;
- защита на природното наследство.

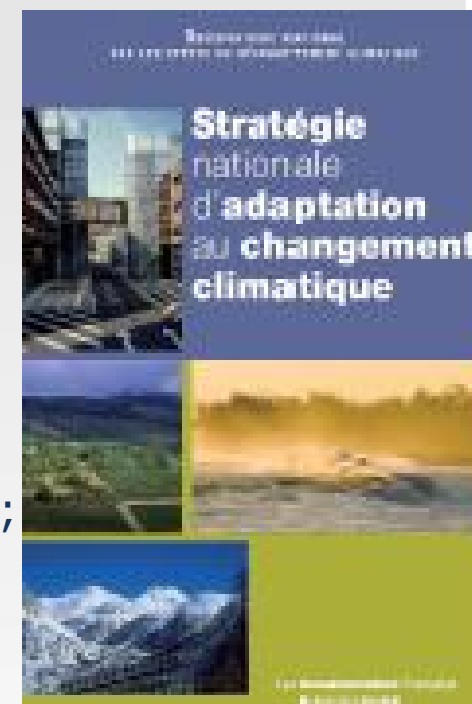
Хоризонтален подход в 3 направления:

- Секторен подход** – акцентира върху 6 сектора: селско стопанство, енергетика и промишленост, транспорт, сгради и местообитания, банков и застрахователен сектор;
- Подход според вида на околната среда:** градска, брегове и океани, планини, гори;
- Подход чрез ресурси:** вода, биоразнообразие, здраве, рискове.

Основни предизвикателства:

- Финансиране на адаптацията;
- Яснота на отговорностите на властите на всички нива.

43 препоръки са включени в изработването на Национален План за Адаптиране, с конкретни предложения за мерки и действия през 2010 или 2011г.

2. PEER ДОКЛАДИ

Partnership for European Environmental Research

ИСПАНСКИ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА АДАПТАЦИЯ (PNACC, 2006)

Цели :

-Да вгради адаптацията в процесите на вземане на решения в различни сектори;

-Да се спазват международните ангажименти на Испания;

-Да предложи механизми за изпълнение на мерките за адаптация към измененията на климата.

Четири приоритета в научните изследвания:

генериране на сценарии , оценка на въздействията в: крайбрежните зони, водния сектор и на биоразнообразието.

Включени сектори (16): биоразнообразие , водоснабдяване , горско стопанство , селско стопанство , рибарство, планиране, здравеопазване, управление на крайбрежните зони , строителство, промишленост и енергетика, туризъм , застраховане, земеползване, сгради, планини , лов и риболов.

-**Сроковете за адаптиране на секторите** се различават значително - плановете за биоразнообразие варират от 10 до 100 г., лов и риболов - от 5 до 25 г.

Главно предизвикателство: координация на национално равнище, както и на ниво автономните региони

Оценка - чрез общите годишни програми за работа.

2. PEER ДОКЛАДИ

Partnership for European Environmental Research

ВЪЗДЕЙСТВИЯ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И СТРАТЕГИИ ЗА АДАПТИРАНЕ В ИТАЛИЯ

Икономическа оценка (2008, от Карло Караро и А.Сгоби)

Определя ключовите уязвими области:

- Алпите и ледниковите екосистеми;
- Крайбрежните зони;
- Сухите райони и райони, застрашени от опустиняване;
- Области, уязвими за наводнения и свлачища.

Основни приоритети:

- **Идентифициране и количествено определяне** на физическите въздействия на климатичните промени върху уязвимите райони **и тяхната икономическа оценка;**
- **Определяне мерки за адаптиране и техните очаквани разходи** в някои области;

Основен макроикономически показател, който е използван: **Промени в загубите на БВП.**

Изводи:

- Средните разходи скриват някои специфични секторни или регионални разходи.
- Фондът за адаптиране следва да се прилага на национално равнище, за да се минимизират разходите за адаптация в различни региони и сектори.

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

ЕК публикува пакет документи, свързани със **Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата (2014-2020)**:

30/07/2013 - SWD (2013) 299 - Принципи и препоръки за включване на съображения за адаптиране към изменението на климата в рамките на периода 2014-2020 г. Оперативна програма на Европейския фонд **за морско дело и рибарство**;

16/04/2013 - COM (2013) 216 - **Стратегия на ЕС за приспособяване към изменението на климата**;

16/04/2013 - SWD (2013) 131 - Обобщение на оценката на въздействието на КП;

16/04/2013 - COM (2013) 213 - Зелена книга относно **застраховането срещу природни и причинени от човека бедствия**;

16/04/2013 - SWD (2013) 133 - Приспособяване към изменението на климата, **крайбрежни и морски въпроси**;

16/04/2013 - SWD (2013) 136 - Адаптиране към въздействията от изменението на климата върху **хората, животните и растенията** ;

16/04/2013 - SWD (2013) 137 - Адаптиране на **инфраструктурата** към изменението на климата;

16/04/2013 - SWD (2013) 138 - Изменение на климата , влошаване на **околната среда и миграция**;

16/04/2014 Насоки за разработване на стратегии за адаптиране

18/06/2013 Заключение на Съвета относно Стратегията за адаптиране на ЕС.

09/2013 Нова европейска **стратегия за горите** и свързаните с тях сектори

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

Обща цел: да допринесе за повишаване на устойчивостта на Европа спрямо изменението на климата.

Специфични цели:

Специфична цел 1: Насърчаване действията на държавите членки :

Действие 1: Насърчаване на всички държави членки да приемат подробни стратегии за адаптация. ЕК предоставя насоки за формулиране на стратегии за адаптация.

До 2014 г. ЕК ще разработи **индекс за готовност за адаптация**, като определи основни показатели за измерване му. **До 2017 г.** ЕК ще оцени дали предприетите от държавите членки действия са достатъчни въз основа на докладите, получени съгласно Регламента за механизма за мониторинг.

Действие 2: Осигуряване на финансиране по LIFE в подкрепа на изграждането на капацитет и засилването на действията за адаптация в Европа (2013-2020) в следните уязвими области: - **трансгранично управление на наводненията**, - **трансгранично управление на крайбрежните зони**, като се наблегне върху гъсто населените делти и крайбрежните градове; - **включване на адаптацията в градското планиране**, планове на сгради и управлението на природните ресурси; - **планински и островни райони**, като се наблегне върху сектори като **селското стопанство, горското стопанство и туризма**; - **устойчиво управление на водите; борба с опустиняването и горските пожари** в засушливи райони.

Действие 3: Въвеждане на адаптацията в рамките на Споразумението на кметовете (2013—2014 г.)

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

Специфични цели

Специфична цел 2: По-добра информираност при вземането на решения.

Програмата „Хоризонт 2020“ — ще спомогне за адаптацията към КП посредством своя приоритет „Предизвикателства пред обществото“.

Действие 4: Запълване на празнотите в знанията

- **информация за щетите, както и за разходите** за АКП и ползите от нея;
- **анализи и оценки на риска** на регионално и местно равнище;
- рамки, модели и инструменти в помощ на процеса на вземане на решения и за **оценка на ефективността на различните мерки** за адаптация;
- средства за мониторинг и оценка на минали усилия за адаптация.

Действие 5: Доразвиване на Climate-ADAPT за „обслужване на едно гише“ с информация за адаптацията в Европа.

ЕК и Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) ще подобряват достъпа до информация и ще развиват взаимодействието между Climate-ADAPT и други съответни платформи, включително национални и местни портали относно адаптацията (2013—2014 г.).

Специално внимание - на оценки на разходите и ползите за различните политики и на новаторски форми на финансиране чрез по-тясно взаимодействие с регионалните и местните органи и финансовите институции.

През 2014 г. ще бъде подготвено включването на нови услуги във връзка с климата в европейската програма **Copernicus** за мониторинг на Земята (сегашни услуги: земна повърхност, климатични промени, атмосфера, морска среда, извънредни ситуации, сигурност).

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

Специфични цели

Специфична цел 3: Осигуряване на устойчивостта на действията на ЕС срещу изменението на климата: насърчаване на адаптацията в ключови уязвими сектори.

Адаптацията вече е включена в законодателството в сектори като **морските води, горското стопанство и транспорт** и във важни инструменти на политики в областта например на **вътрешните води, биоразнообразието и миграцията**. Това се разглежда по-задълбочено в работния документ на службите на Комисията относно изменението на климата, влошаването на околната среда и миграцията, придружаващ Съобщението.

Освен това ЕК е внесла законодателни предложения за включване на мерки за адаптация в **морското пространствено планиране и интегрираното управление на крайбрежните зони, енергетиката, управлението на риска от бедствия, научните изследвания, здравеопазването и околната среда**.

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

Специфични цели

Специфична цел 3: Осигуряване на устойчивостта на действията на ЕС срещу изменението на климата: насърчаване на адаптацията в ключови уязвими сектори.

Адаптацията ще бъде взета предвид в политически инициативи в области като **инвазивните чуждоземни видове** (2013 г.), **екологичната инфраструктура** (2013 г.), **земята като ресурс** (2014—2015 г.). В ход е изготвянето на Насоки за адаптация и управление на крайбрежните зони (за 2014 г.), а през 2013 г. са подготвени Насоки за адаптацията на мрежата „Натура 2000“.

Действие 6: Улесняване на климатичната устойчивост на Общата селскостопанска политика (ОСП), Политиката на сближаване и Общата политика в областта на рибарството .

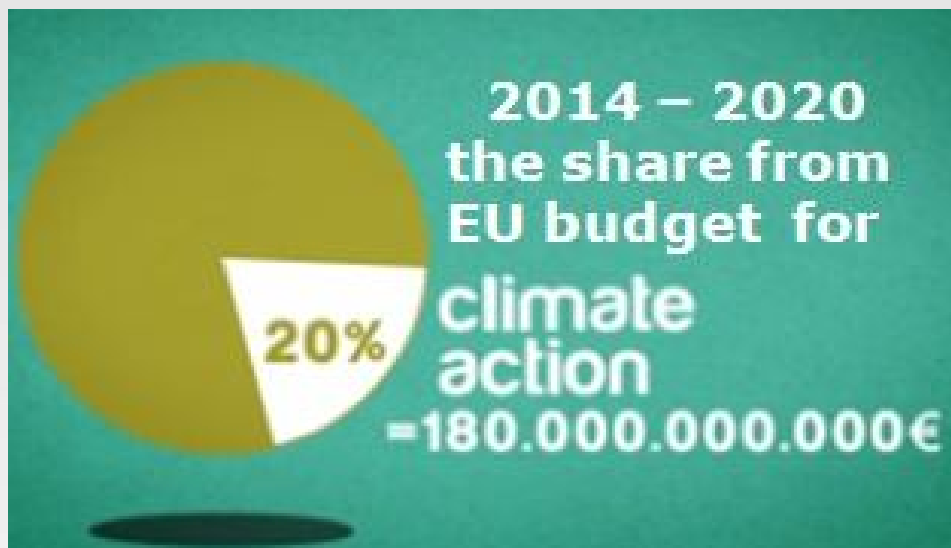
Действие 7: Осигуряване на по-устойчива инфраструктура През 2013 г. ЕК възлага мандат на европейските органи по стандартизация да започнат разглеждането на значими **за индустрията стандарти в областта на енергетиката, транспорта и сградния сектор**, за да установят кои стандарти трябва да бъдат преработени с оглед по-добре да се отразят съображенията за адаптация.

Действие 8: Насърчаване на застрахователни и други финансови продукти за устойчиви инвестиции и бизнесрешения.

Целта на ЕК е да се **повиши степента на пазарно навлизане на застраховките срещу природни бедствия** и други финансови продукти чрез осведоменост за рисковете и за осигуряване на дългосрочна устойчивост на инвестициите и бизнес решенията (2014—2015 г.).

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

Финансиране на адаптацията

- Европейски структурни и инвестиционни фондове;
- Програмите „HORIZON 2020“ и LIFE
- Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР)
- Кохезионен фонд

Мониторинг, оценка и преразглеждане

Набляга повече върху мониторинга на въздействието на КП, а не толкова върху мерките за адаптация и тяхната ефективност.

ЕК ще разработи показатели, за да подпомогне оценката на усилията за адаптация и на уязвимостта в целия ЕС, като се използва финансиране по **LIFE** и от други източници.

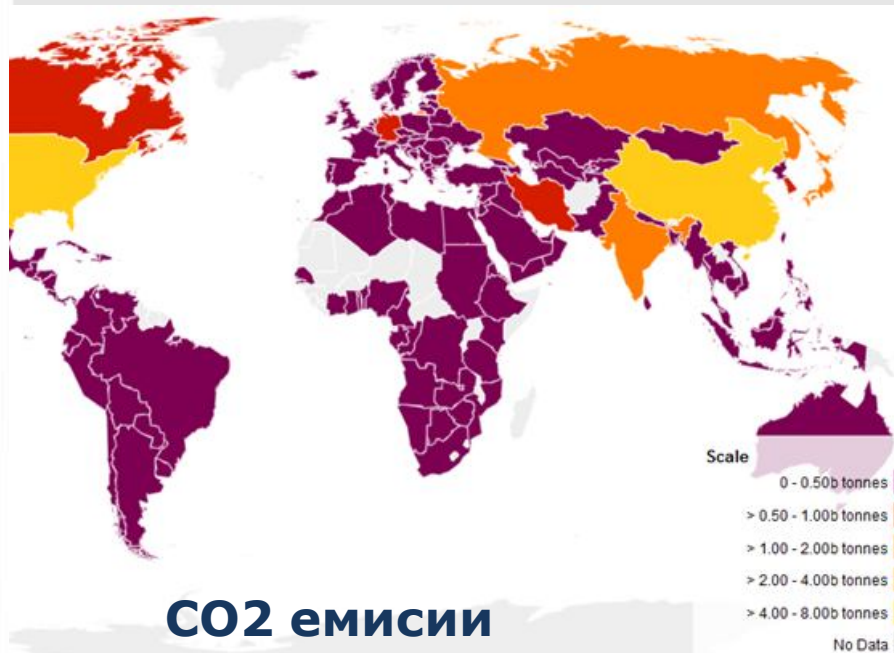
През 2017 г. ЕК ще докладва на ЕП и на Съвета относно състоянието на прилагането на стратегията и ще предложи нейното преразглеждане, ако това се налага.

3. СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА (2014-2020)

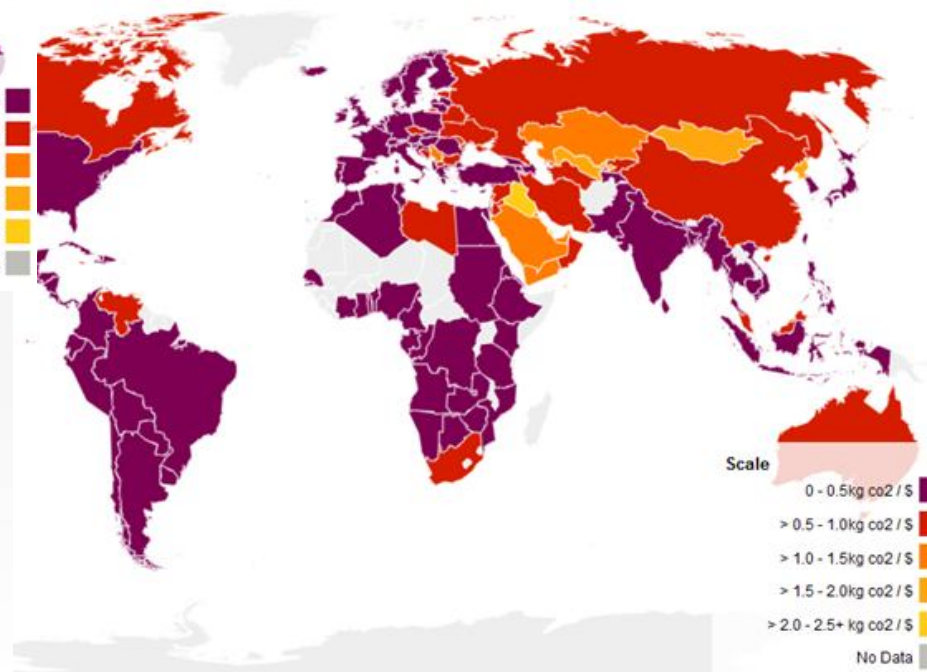
Докладът "Национални политически процеси за адаптация в европейски страни – 2014" на ЕАОС от 14.10.2014

**21 страни от ЕС – с приети НАС
13 страни от ЕС – прилагат политики за адаптация
Най-напреднали - Белгия, Австрия, скандинавските държави, Германия.**

CO2 интензивност на икономиката

Предоставяне на информация - най-често споменаваният инструмент в политиката на адаптиране
Управлението на водите - най-приоритетният сектор за адаптация.

4. ЕВРОПЕЙСКА РАМКА "КЛИМАТ И ЕНЕРГЕТИКА 2020".

Пакетът "20-20-20" - дискутиран и приет по време на СЕ през **декември 2008 г.**
Цели на Пакета "Климат и енергетика 2020":

➤ **Намаляване на емисиите на парникови газове в ЕС с 20% спрямо нивата от 1990 г.;**

ЕС се ангажира с намаляване на емисиите до 30% до 2020 г., **но само ако** другите големи икономики в развития и развиващия се свят се ангажират да поемат полагащия им се дял от глобалното усилие за намаляване на емисиите. Иначе има опасност от "изместване на въглеродни емисии".

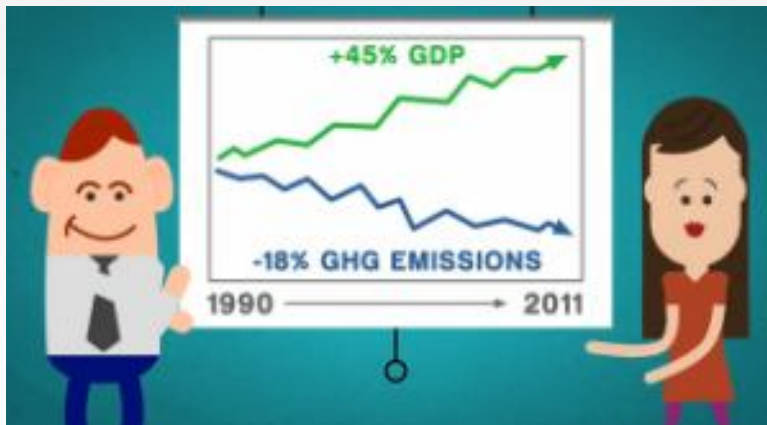
➤ **Повишаване на дела на потреблението на енергия в ЕС, произведена от ВЕИ до 20%;**

➤ **20% подобрене на енергийната ефективност в ЕС.**

"НАЙ-ЕВТИНАТА ЕНЕРГИЯ Е СПЕСТЕНАТА ЕНЕРГИЯ"

Чрез постигане на целите "20-20-20", ЕС не само се бори с предизвикателствата на КП, но и за:

- **Подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност;**
- **Насърчаване на "зелен" растеж и нови работни места :**

4. ЕВРОПЕЙСКА РАМКА "КЛИМАТ И ЕНЕРГЕТИКА 2020".

Мерки, предвидени от Пакета с допълнително законодателство за постигане на целите 20-20-20:

➤ **Реформа на системата за търговия с емисии на ЕС (ЕСТЕ/EU ETS)**

Преразглеждане на законодателството, което ще се прилага от 2013 г., в началото на третия период на търгуване на ЕСТЕ:

- Въвеждане на **единна за целия ЕС по-строга горна граница на квотите за емисии** на мястото на съществуващата система от национални квоти, намаляваща всяка година, така че до 2020 г. емисиите ще бъдат с 21% под нивото от 2005 г.

Намаляването на правата за търгуване ще бъде с около 15 % през целия период 2013—2020 г., което се равнява на около 1,4 милиарда квоти

- Постепенна **замяна на разпределението на квоти от търгове**, като се започне с енергийния сектор.

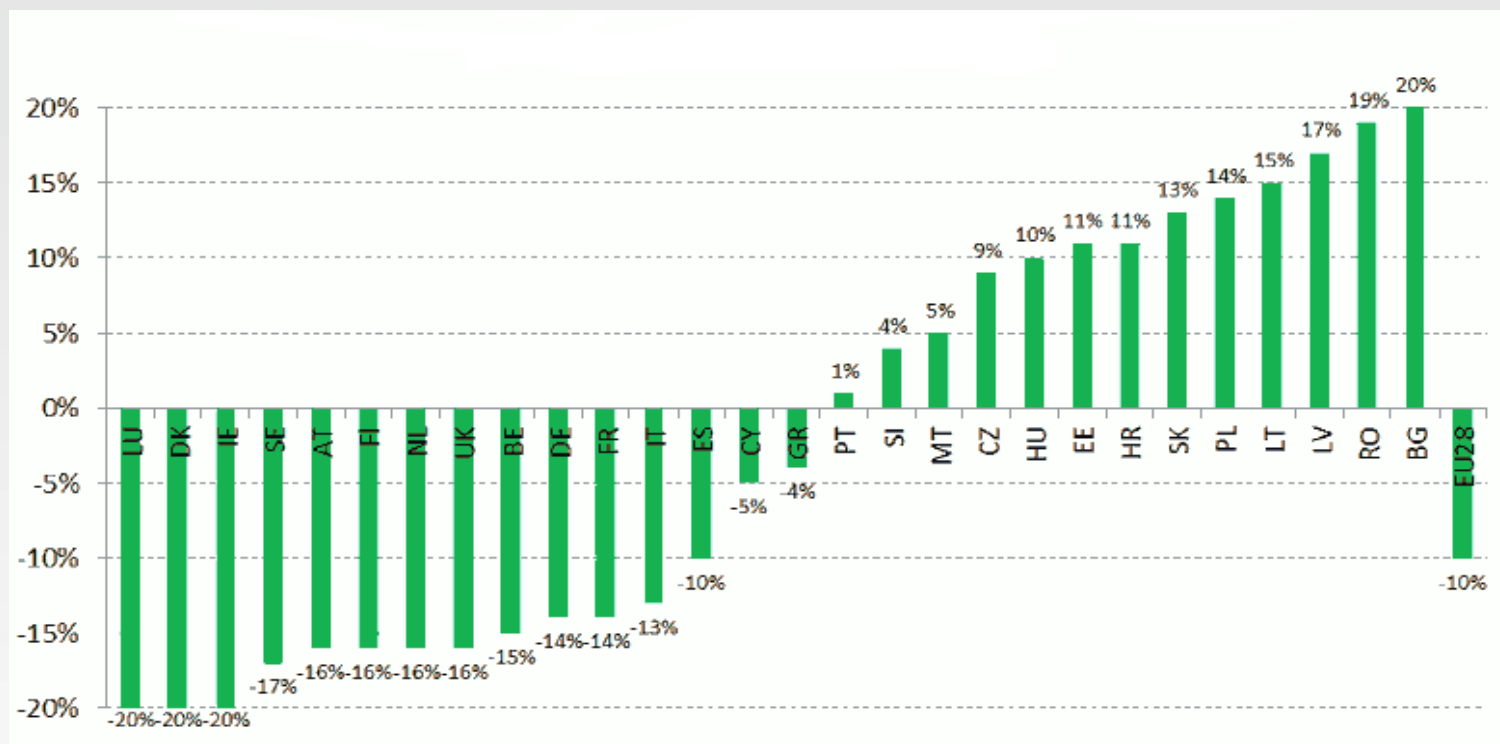
Прогнозата е за увеличение на приходите от търгове **с около 30%**.

➤ **Национални цели за емисии извън ЕСТЕ – диференцирани от -20% до + 20%** в зависимост от относителното богатство на държавите-членки.

Около 60% от общите емисии на ЕС идват от сектори извън ЕСТЕ - **жилища, селско стопанство, отпадъци и транспорт (с изключение на авиацията)**.

4. ЕВРОПЕЙСКА РАМКА "КЛИМАТ И ЕНЕРГЕТИКА 2020".

ЛИМИТИ ЗА ПАРНИКОВИ ЕМИСИИ НА СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ ЗА 2020 Г.,
СРАВНЕНИ С ТЕЗИ ПРЕЗ 2005 Г.

(Източник: http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm)

4. ЕВРОПЕЙСКА РАМКА "КЛИМАТ И ЕНЕРГЕТИКА 2020".

Мерки, предвидени от Пакета с допълнително законодателство за постигане на целите 20-20-20:

➤ **Национални цели за ВЕИ** - ще спомогнат за намаляване на зависимостта на ЕС от вноса на енергия.

Съгласно **Директивата за енергията от ВЕИ**, тези цели отразяват различните изходни точки и потенциал за производство за държавите – членки в диапазон от **10% за Малта до 49% за Швеция**.

➤ **Улавяне и съхранение на CO₂** (Carbon capture and geological storage - CCS)

Регулаторна рамка - **Директива за създаване на правна рамка за опазване на околната среда при използване на технологии за улавяне и съхранение на CO₂**.

Уловеният и съхранен в геоложки обекти (въглищни, петролни и газови залежи, и дълбоки солени водоеми) CO₂ трябва да остава изолиран от атмосферата в дългосрочен план и елементите за улавяне, транспортиране и съхранение да не предоставят рискове за човешкото здраве или екосистеми.

В подходящо подбрани и управлявани геоложки резервоари е "много вероятно" да се запази над 99% от отделения CO₂ за по-дълго от 100 години и "вероятно" да се запази 99% от него за повече от 1000 години (доклад на IPCC/2005).

Разходите за улавяне и съхранение на CO₂ остават важна бариера за възприемането му. Компонентите за улавяне са най-скъпа част от процеса.

➤ Пакетът "Климат и енергетиката 2020" **не се занимава директно с мерки, свързани с енергийната ефективност**. Това е направено с Плана за енергийна ефективност 2011 и Директивата за енергийна ефективност.

4. ЕВРОПЕЙСКА РАМКА "КЛИМАТ И ЕНЕРГЕТИКА 2030".

Новият пакет "Климат и енергетика 2030" е представен на 30.01.2014 от ЕК и е разгледана през март 2014 на заседание на Съвета на Европа (СЕ) и ще бъде дебатиран и от ЕП.

Пакетът цели да тласне по-нататък напредъка към:

- **нисковъглеродна икономика;**
- **конкурентни и сигурни енергийни системи;**
- **гарантиране на енергия на достъпни цени на всички потребители,**
- **повишаване сигурността на енергийните доставки в ЕС и намаляване зависимостта от внос на енергия**
- **създаване на нови възможности за растеж и работни места, като се отчита потенциалното влияние върху цените в по-дългосрочен период.**

Пакетът е придружен от «**Предложение за нормативни промени, с цел осигуряване на резерв за пазарна стабилност за Европейската Схема за Търговия с Емисии (ЕСТЕ) след 2021 г.**»

Основни елементи:

➤ **Задължителна цел за намаляване с 40 % на емисиите под равнището от 1990 г.**

ЕС ще се ангажира с тази цел чрез ново глобално споразумение в областта на климата, предвидено да бъде сключено в Париж в края на 2015 г.

След 2020 г. годишното намаление на тавана на емисиите от секторите, попадащи в обхвата на ЕСТЕ, ще бъде увеличено от 1,74 % на 2,2 %.

Емисиите от секторите извън ЕСТЕ трябва да се понижат с 30 % под равнището за 2005 г.

4. ЕВРОПЕЙСКА РАМКА "ЕНЕРГЕТИКА И КЛИМАТ 2030".

➤ **Задължителна цел от най-малко 27 % дял на енергията от ВЕИ.**

Постигането на тази цел ще се гарантира чрез нова система за управление, основаваща се на националните енергийни планове.

➤ **Подобрената енергийна ефективност е задължително условие** за прехода към конкурентоспособна, сигурна и устойчива енергийна система.

След приключване на прегледа на Директивата за енергийната ефективност, ЕК ще прецени дали са необходими изменения в нея.

➤ **Установяване на резерв за пазарна стабилност в началото на следващия период на търговия по ЕСТЕ** — т.е. през 2021 г. за решаване на проблема с излишъка от квоти за емисии се въвежда автоматично регулиране на предлагането на квоти за продажби **чрез търг и забавяне на тръжната продажба** на 900 млн. квоти до 2019 — 2020 г.

Разпределението на правата на търговете с квоти за ЕС е на принципа на съвместните усилия:

- **88%** от квотите, отдадени на търг, се разпределят между Държавите-членки в зависимост от техния относителен дял на квотите през 2005 г. или в периода 2005-2007;
- **10%** се преразпределят в полза на 19 държави-членки (въз основа на два критерия, свързани с БВП (доход на глава от населението през 2005 г. под 20% от средния за ЕС),
- **2%** се преразпределят в полза на 9 държави-членки въз основа на критерия "минали усилия" - страните, които намаляват техните емисии с повече от 20% в периода 1990-2005 . **България е бенефициент по двата критерия (БВП и "минали усилия")**.

➤ **Нова система за управление**, основавана на **национални планове** за конкурентоспособна, сигурна и устойчива енергетика, **изготвени от държавите членки по общ подход**.

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Основни понятия:

Уязвимост - степента, в която системата е податлива и не може да се справи с неблагоприятни последици от КП.

Издържливост - способността на системата да поема смущенията, като в същото време запазва своята основна структура и начини на функциониране.

Най-уязвимите зони в Европа:

- Южна Европа;
- Средиземноморският басейн;
- Най-отдалечените райони и Арктическият регион.

Зони, изправени пред особени проблеми:

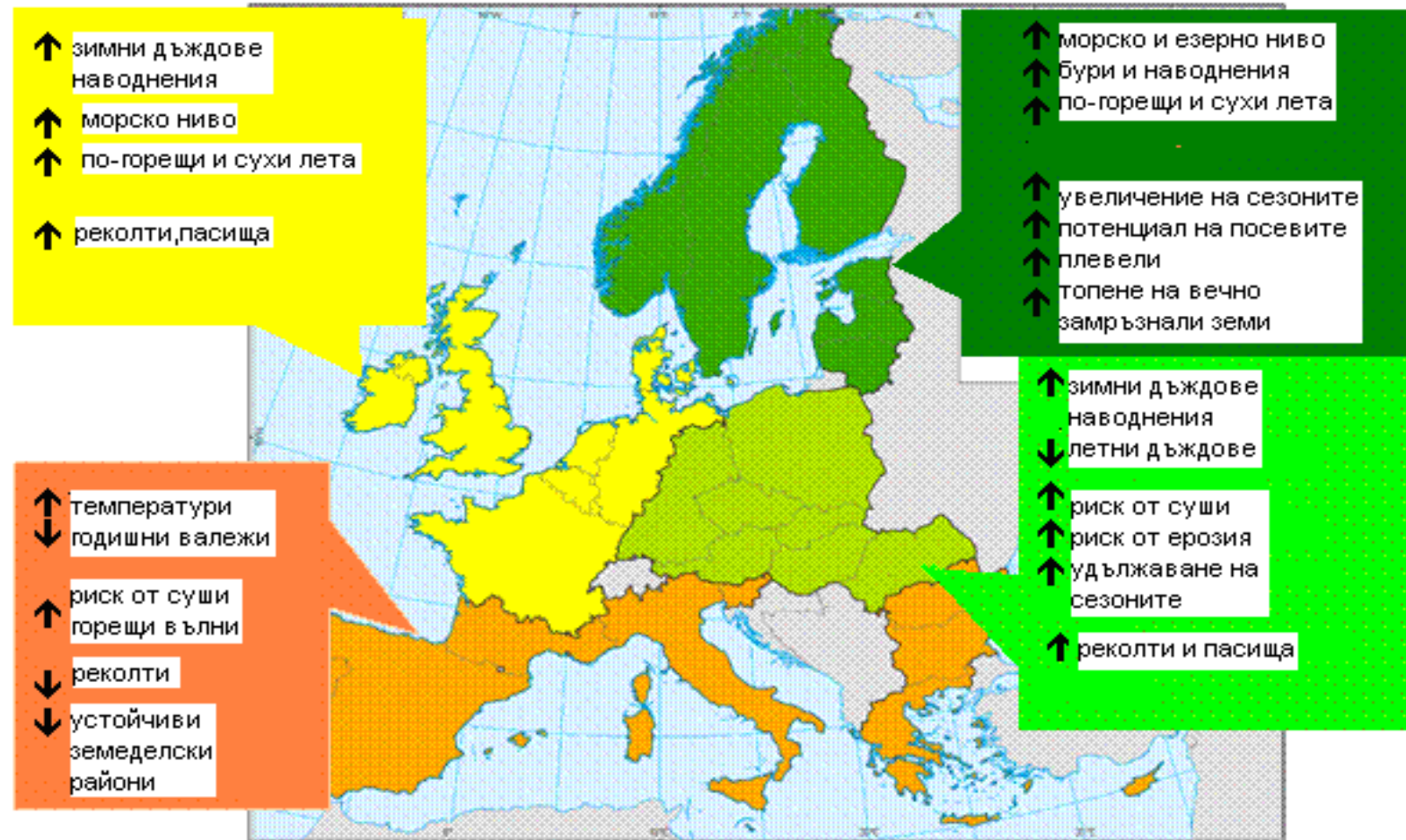
- Планинските райони, по-специално Алпите;
- Островите;
- Крайбрежните и градските зони;
- Гъсто населените алувиални долини.

В Северна и Западна Европа - по-сложен баланс между негативни и положителни последици от умерени КП.

Потенциалното въздействие на КП е по-силно в сектори, които са зависими от услугите, предлагани от екосистемите, наличието на вода и климатичните условия: **селско и горско стопанство, рибарство и аквакултури, енергетика, туризъм.**

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Потенциални въздействия на климатичните промени в Европа

Източник: Съпътстващ документ на Бялата книга на ЕК - Адаптирането към изменението на климата: предизвикателство за европейското селско стопанство и селски райони

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Стратегия за адаптиране към КП, разработена по проект REGIOCLIMA, програма INTERREG IV C

Определяне на секторните приоритети

Секторните приоритети са обобщени въз основа на:

- **секторен анализ, направен от партньорите по проекта**
- **чрез анкети и интервюта с представители на заинтересованите страни**

Количествено значимостта на очакваните въздействия на климатичните промени се определя чрез измерване на два показателя:

- **вероятност:** A = ниска, B, C, D, E = много висока
- **ниво:** 0 = ниско, 1, 2, 3, 4 = много високо

Трите нива на значимост на приоритета се отличават с цвят:

нисък приоритет
среден приоритет
висок приоритет

	A0, A1, A2, B0, B1, C0
	A3, A4, B3, B4, C1, C2, C3, D0, D1, D2, E0, E1
	C4, D3, D4, E2, E3, E4

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Определяне на секторните приоритети

	ПОДСЕКТОР		ПОДСЕКТОР
Здраве- опазване	Увеличаване на пациентите	Гори	Наводнения
	Замърсяване на въздуха		Загуба на горска земя
Социални политики	Миграция	Екосистеми	Изчерпване/загуба на местообитания
	Туризм		Ерозия на почвите
	Престъпност		Градска среда
Селско стопанство	Намаляване на реколтите	Биоразнообразие	Изчезване на видове
	Деградиране на почвите		Миграция на видове
	Иригационни проблеми		Рибни ресурси
	Увеличен риск от наводнения		Ограничаване на подходящи местообитания

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Определяне на секторните приоритети

	ПОДСЕКТОР		ПОДСЕКТОР
Води	Недостиг на вода	Производство и физическа инфраструктура	Увеличено потребление на енергия
	Суши		Енергийна инфраструктура
	Влошаване качество на водата		Производство на храни
	Опустиняване		Телекомуникационни системи
	Наводнения		Пристанища
Крайбрежни и морски	Екстремни метеорологични явления		Транспорт/ Комуникационна инфраструктура
	Брегова ерозия		Риск от колапс на системата за застраховане при много щети
	Покачване на морското ниво		Риск от колапс на банкова система при дълъг енергиен срив
	Рибарство		Летища

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

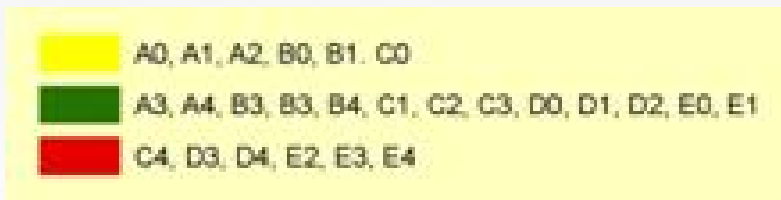
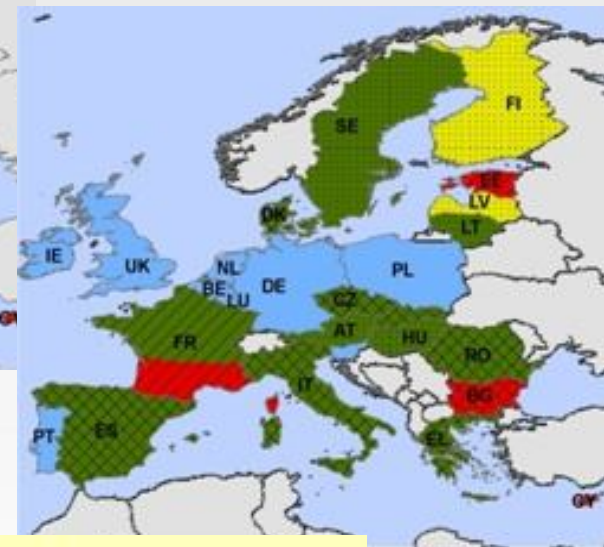
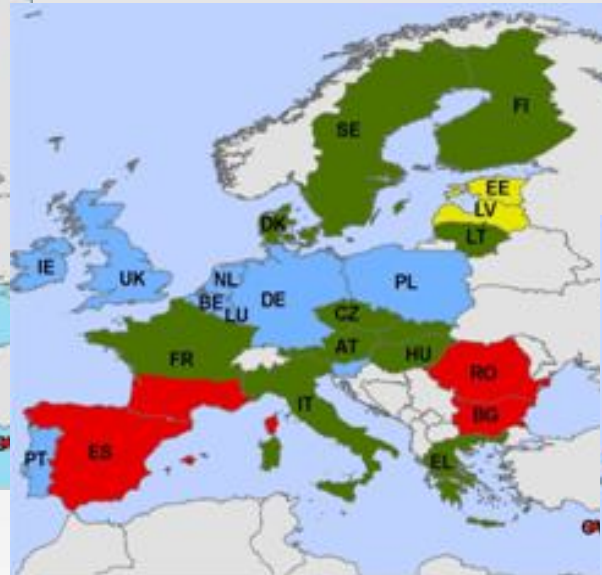
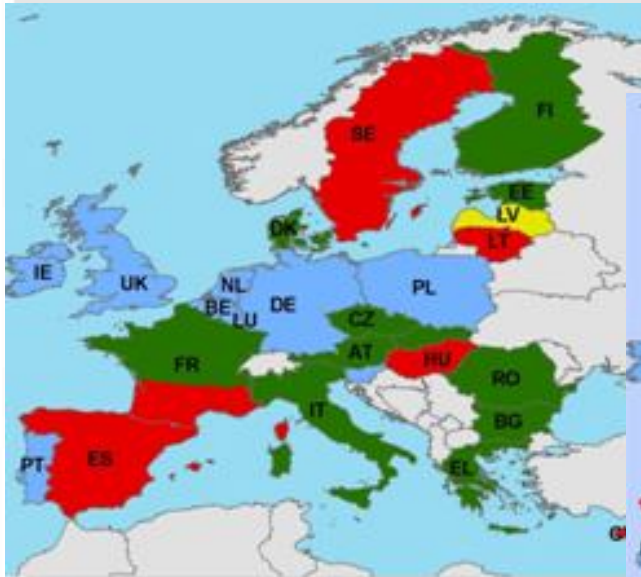
Определяне на секторните приоритети

НАМАЛЯВАНЕ НА РЕКОЛТИТЕ

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

ПРОБЛЕМИ С НАПОЯВАНЕТО

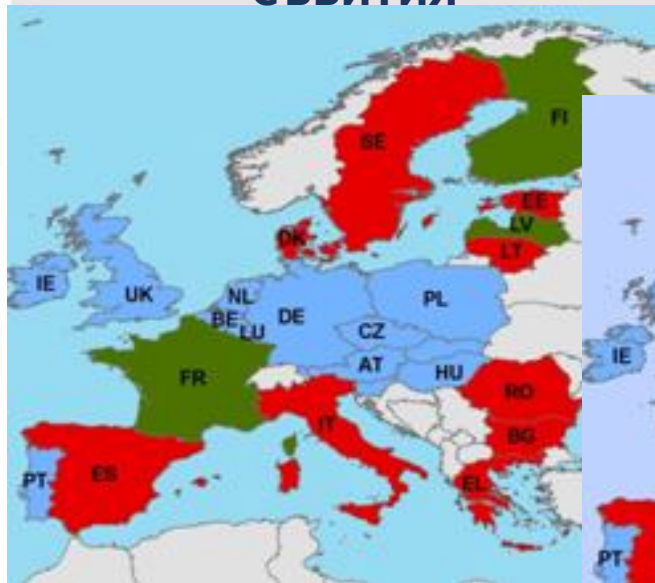
НАВОДНЕНИЯ И ЗАГУБА
НА ЗЕМЯ

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

Определяне на секторните приоритети

ЕКСТРЕМНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ
СЪБИТИЯ

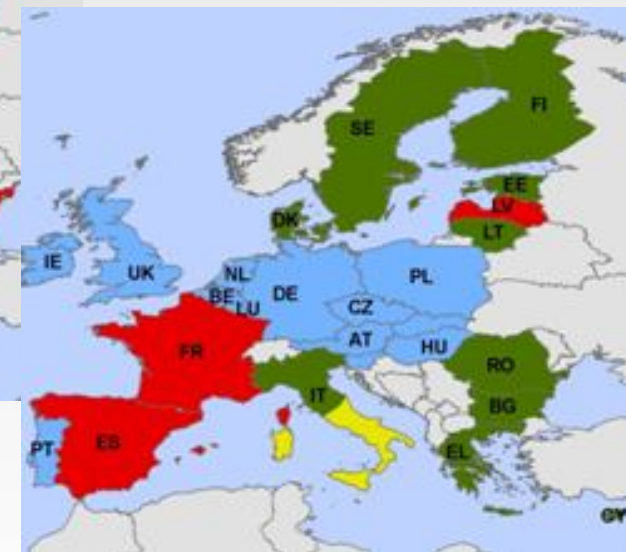

КРАЙБРЕЖНИ И МОРСКИ ЗОНИ

КРАЙБРЕЖНА ЕРОЗИЯ

ПОВИШАВАНЕ НА
МОРСКОТО НИВО

- A0, A1, A2, B0, B1, C0
- A3, A4, B3, B4, C1, C2, C3, D0, D1, D2, E0, E1
- C4, D3, D4, E2, E3, E4

5.УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА

БЪЛГАРИЯ

Определяне на секторните приоритети

	ПОДСЕКТОР	НИВО		ПОДСЕКТОР	НИВО
Селско стопанство	Иригационни проблеми	D3	Биоразнообразие	Ограничаване на подходящи местообитания	D3
	Увеличен риск от наводнения	E4			
Води	Недостиг на вода	D4	Производство и физическа инфраструктура	Увеличено потребление на енергия	D3
	Суши	D3		Енергийна инфраструктура	D3
	Влошаване качество на водата	D4		Производство на храни	D3
	Опустиняване	D4		Телекомуникационни системи	D3
	Наводнения	E4		Пристанища	D3
Екосистеми	Изчерпване/загуба на местообитания	D3	Транспорт/ Комуникационна инфраструктура	D3	
	Ерозия на почвите	C4			

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

А/Уязвими зони и възможни въздействия на климатичните промени (КП)

1. Сухи райони: Североизточна Добруджа, Черноморското крайбрежие, части от Тракийската низина, Дунавската равнина

- **Възможни въздействия на КП, свързани с по-топъл и по-сух климат:**
- **Конфликт** между секторите над използването на водата ;
- **Деградация** на почвите и намаляване на площите за засяване;
- **Загуба** на биологично разнообразие;

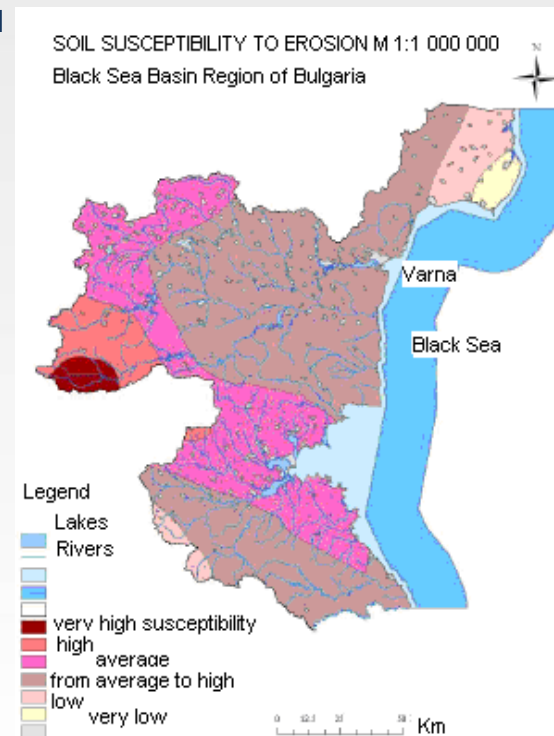
Увеличаване на безработицата и на миграцията в селските райони,

Преместване на север на някои селскостопански култури от северните райони на съседните страни.

2. Крайбрежна зона: **70%** от бреговата ивица се характеризира с ниски, средни и високи планини, около **45%** от бреговата линия в момента е обект на ерозия, **60%** от почвите – средна до висока податливост на ерозия

Възможни въздействия на КП:

- **Бреговата ерозия и свлачища** – най-голяма заплаха
- **Загуби** от укрепване и поддръжка на инфраструктурата в ниските крайбрежни зони;
- **Увеличаване** на солеността и **загуба** на екосистеми в ниските крайбрежни зони
- **Загуба** на крайбрежни местообитания ;
- **Нашествие** на чужди морски видове;
- **Намаляване** на потока от туристи през лятото.

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

А/Уязвими зони и възможни въздействия на климатичните промени (КП)

3. Плански територии: нископланински (600 - 1000 m (15,3 %)), среднопланински – (1000- 1600 m (9,8 %)) и високопланински – над 1600 m (2,5 % от площта на България)

Възможни въздействия КП, свързани със затоплянето, нарастването на екстремални метеорологични събития и засушавания:

- По-малко сняг;
- Конфликт с други сектори за вода;
- Намаляване на атрактивността на зимните курорти и намаляване на потока от туристи през зимата;
- Загубата на биоразнообразие заради горски пожари
- Увеличаване на разходите за опазване и поддържане на инфраструктурата;

Възможни положителни въздействия :

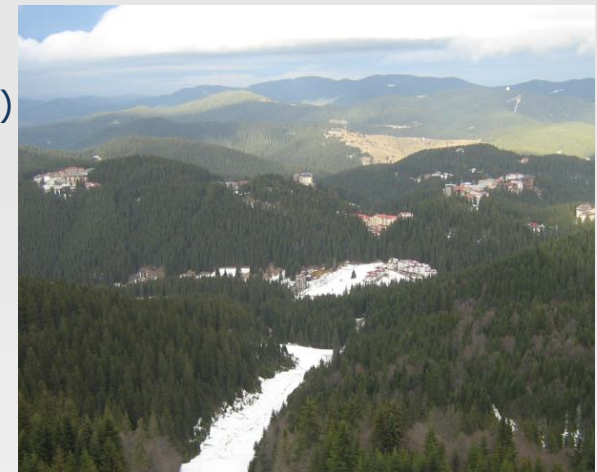
- Промяна на видовия състав на растения и животни;
- Развитие на планински туризъм през летния сезон;
- Развитие на селското стопанство, чрез ново зонирание на производството на зърнени култури.

4. Райони с риск от наводнения и свлачища:

Басейните на: Дунав, Камчия, Струма, Арда, Тунджа и Марица.

Повишеният риск от наводнения и свлачища, води до:

- Повредени или унищожена инфраструктура;
- Травми или загуба на живот;
- Замърсяване на водата и болести, свързани с това;
- Загуба на култури и земеделски земи;
- Загуба или разместване на екосистемите и биоразнообразието;
- Повредено или унищожено културно наследство.

Пампорово – януари 2009г.

Наводнения в България
февруари-юли 2010.

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

Б/Уязвими сектори на икономиката

1. Здравеопазване и социална политика

Рискове за здравето, свързани с КП:

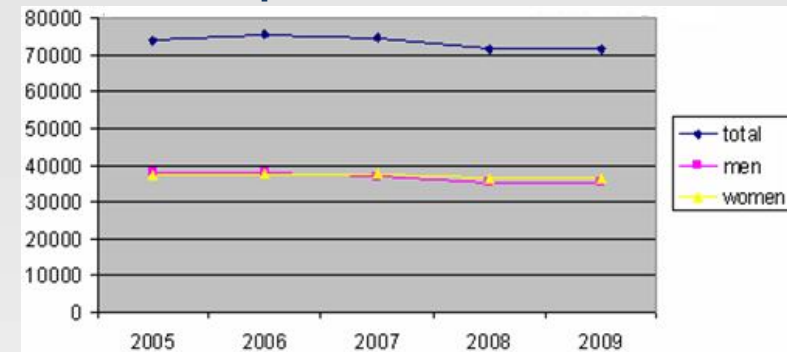
- **Повишаване** на заболяванията и смъртните случаи от по-тежки и по-чести топлинни вълни, особено в градска среда;
- **Увеличаване** на травми, смърт и посттравматични стресови разстройства поради увеличаване на екстремните климатични събития (топлинни вълни, наводнения, пожари и т.н.);
- **Повишен риск** от инфекциозни заболявания и гастроентерити;
- **Увеличаване** на въздействията върху здравето от тежки или продължителни засушавания в селските / отдалечените райони.

2. Селско и горско стопанство

От общата територия на страната **обработваемите земеделски земи са 48%** , а **залесената площ - 33%** . Средна възраст на горите - 46 г. Горите осигуряват **85% от водния поток** (3,6 млрд. м3 прясна вода) **Екстремните природни събития и проливните дъждове - най-честите причини за кризисни събития в горското стопанство.** Според специфична цел на **Националната стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018** за постигане на устойчиво управление на горите, е предвидено:

- Постигане 35,9% от територията на страната, покрита с гори до 2015г.
- Подобряване на горските екосистеми чрез подходящо увеличение на биоразнообразието;

Смъртност поради заболявания на кръвоносната система

Източник: НАС

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

Б/Уязвими сектори на икономиката

3. Биоразнообразие, екосистеми и води

България е 5-та в Европа по брой на видовете.

Естествени водни ресурси: 526 реки, дълги повече от 2.3 км, 330 езера (260 от тях ледникови)

Разходите на българското правителство относно мерките за опазване и възстановяване на ОС са увеличени около 4 пъти за периода 2000 - 2008 г. За СИР това увеличение е около 2,5 пъти.

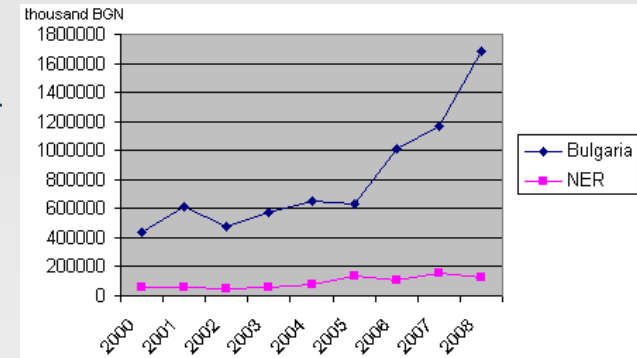
Огромни загуби на вода в общественото водоснабдяване - между 60% и 67% годишно.

4. Морски туризъм.

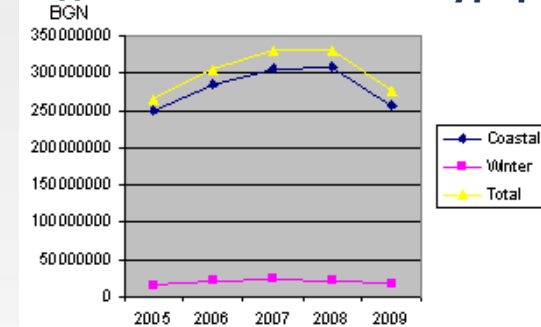
Необходими стъпки за адаптация към КП:

- Промени в моделите на туристическото търсене;
- Активният сезон да се измести по-рано през пролетта и по-късно през есента;
- Включване на рекреационни територии и обекти във вътрешната част на страната;
- Нови модели за развитие на туризма, представяне на природното и културно наследство;
- Създаване на нови туристически комплекси от висок клас и ваканционни селища, които отговарят на новите Екологични стандарти за инфраструктура.

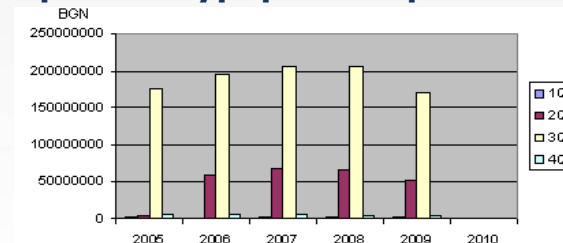
Разходи за защита и възстановяване на околната среда (ОС)

Приходи от най-големите курорти

Приходи от чужди туристи в морските курорти по тримесечия

Източник: НАС

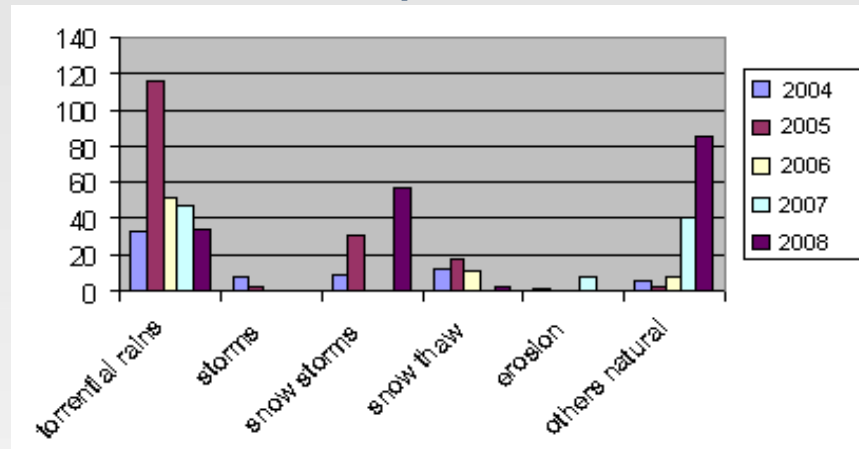
5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

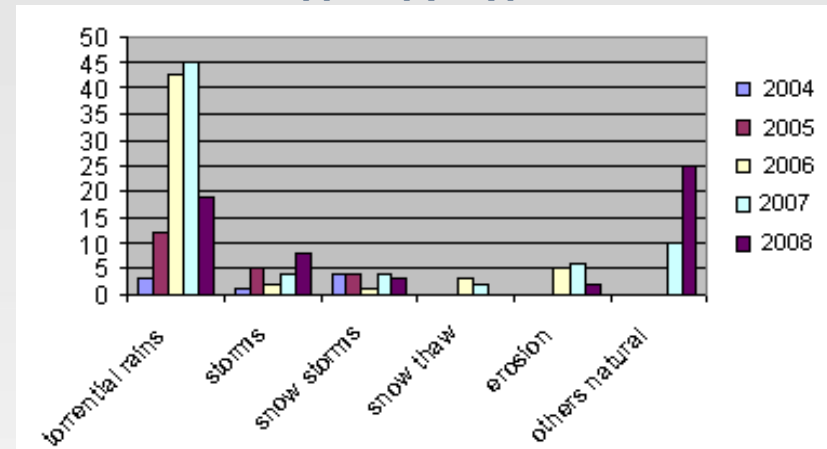
Б/Уязвими сектори на икономиката

5. Производство, транспорт, инфраструктура, домакинства

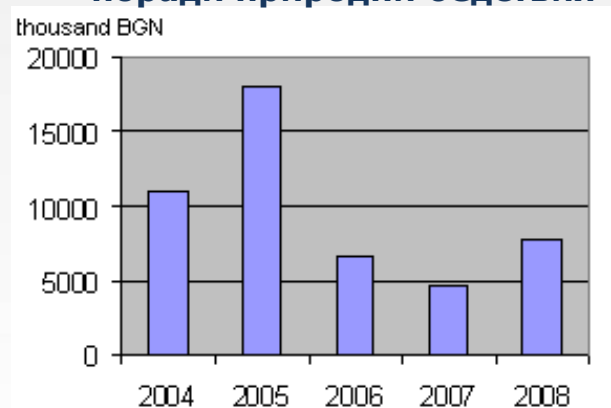
Причини за кризисни събития в пътната мрежа

Причини за кризисни събития в ж.п. инфраструктурата

Загуби от щети по сгради и оборудване поради природни бедствия

Източник: НАС

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

Препоръки за уязвимите зони и сектори

ЗОНИ, УЯЗВИМИ ОТ НАВОДНЕНИЯ - по-добро картиране на уязвимите зони, подобряване на съществуващите кодове за сградния фонд, по-добри системи за оповестяване, използване на заливните низини на дигите, като буфери за останалите области.

ЗОНИ С КРАЙБРЕЖНА ЕРОЗИЯ - изготвяне на карти на районен принцип, намаляване деградацията на околната среда при загуба на растителността по бреговете, защита на влажните зони и плажовете - естествена преграда за екстремни метеорологични явления.

ТУРИЗЪМ - Подобряване на информираността в сектора, технически мерки в зимните курорти, мерки за промяна на туристическите навици в зимните курорти (ориентиране към дейности, несвързани със сняг).

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ – намаляване на горещите градски зони чрез озеленяване, подобряване на наблюдението и оповестителните системи, превенция от алергични заболявания, инвестиране в подобряване на общественото здравеопазване , повишаване информираността на населението.

ЕНЕРГЕТИКА – повишаване на енергийната ефективност, предпазване на оборудването от екстремни явления (преместване на инфраструктурата), диверсификация на ел.снабдяването за посрещане на увеличеното потребление или евентуални повреди, изготвяне на стратегии за промяна на навиците на потребителите.

5. УЯЗВИМИ ЗОНИ И СЕКТОРИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА.

БЪЛГАРИЯ

Препоръки към хората за намаляване негативните ефекти върху ОС и по - добро адаптиране към КП

Кристофър Фийлд ,

съпредседател на работна група в Междуправителствената експертна група по климатични промени (IPCC) и един от авторите на доклада "Управление на рисковете от екстремни явления и бедствия за по-добра адаптация към климатичните промени"

1. Да бъдат политически активни както на нивото на градската и националната управа, така и в Европейския парламент по въпросите, касаещи КП.

2. Да намалят собственото си влияние върху околната среда чрез отоплителната система в домовете и избора на транспорт.

3. Да бъдат разумни относно уязвимостта си към КП. Това включва внимание при строителството в рискови зони и осигуряване безопасност в домовете, подготвеност за справяне с непредвидени ситуации.

Важна е добрата система за известяване и информираност за организациите, които могат да окажат помощ при нужда.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието се носи от Регионална агенция за предприемачество и иновации - Варна (РАПИВ) и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

www.ngogrants.bg

www.rapiv.org

**Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна,
РАПИВ**

Високотехнологичен бизнес инкубатор

кв. "Аспарухово",

Варна 9003

България

тел.: +359 52 383700

моб.: +359888 880 311

факс: +359 52 383701

E-mail: office@rapiv.org